

Fosforiidi kaevandamine ja väetiste tootmine: majanduslike mõjude analüüs

Lili Kirikal, tehingute nõustamise osakonna
Senior Manager

Ernst & Young Baltic AS

7. jaanuar 2014

Building a better
working world

Analüüsi taust

Analüüsi ulatus

Makromajanduslikud mõjud:

- ▶ Eesti SKT-le
- ▶ riigi maksutuludele
- ▶ tööhõivele
- ▶ väliskaubandusbilansile (eksport-import)

Stsenaariumid:

- ▶ 1. stsenaarium - fosforiidi kaevandamine ja rikastamine
- ▶ 2. stsenaarium - fosforiidi kaevandamine, väetise tootmine

Tegevusfaasid:

- ▶ Investeerimisfaas – ajutine mõju Eesti majandusele
- ▶ Üks näidisaasta äritegevuse faasis – pidev mõju

Stsenaariumid

2. stsenaariumi väärtusahel

1. stsenaariumi väärtusahel

1

Kaevandus

4,4 mln t
fosforiidi-
maaki

2

Rikastamine

1,8 mln t
fosforiiti

3

Väetise kompleks

1,1 mln t
DAP
(diammoo-
niumfosfaat)

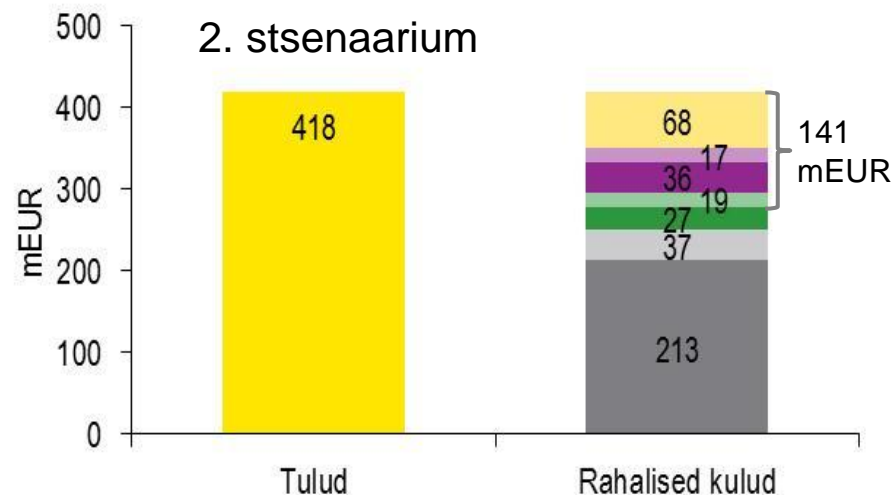
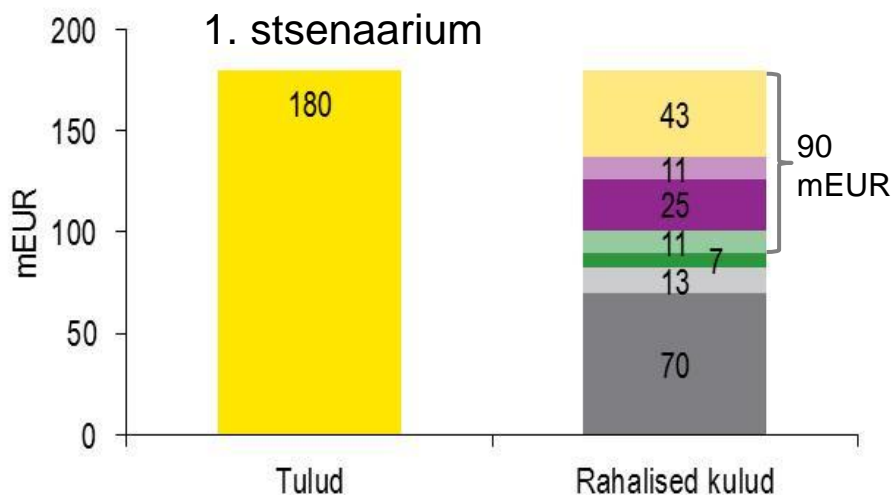
4

Sadam

Peamised sisendid

	1. stsenaarium	2. stsenaarium
Investeeringisperiood	2 aastat	3.5 aastat
Investeering	207 mEUR	820 mEUR
sh. siseriiklik (kapital+tööjõud)	81+9=90 mEUR (43%)	353+37=390 mEUR (48%)
Töötajaid (äritegevuse faasis)	551	1088

- Müügitulu
- Muud rahalised kulud
- Jooksvad investeeringud
- Intressikulu
- Tööjõukulud ilma maksudeta
- Maksud (v.a. km ja e-v tm)
- Ettevõtte tulumaks
- Kasum

- Müügitulu
- Muud rahalised kulud
- Jooksvad investeeringud
- Intressikulu
- Tööjõukulud ilma maksudeta
- Maksud (v.a. km ja e-v tm)
- Ettevõtte tulumaks
- Kasum

Metoodika

Sisend-väljund metoodika

		Tootmine (sisendid)								Lõpptarbimine			
		Põllumajandus	Kaevandamine	Ehitus	Tootmine	Kaubandus	Transport	Teenused	Muud	Tarbijate kulutused	Kodu- maised inves- teeringud	Valitsus- sektori ostetud kaubad ja teenused	Kaupade ja teenuste netoeksport
		1	2	3	4	5	6	7	8				
Nõudlus (väljundid)	Põllumajandus	1											
	Kaevandamine	2											
	Ehitus	3											
	Tootmine	4			Vahetarbimine								
	Kaubandus	5											
	Transport	6											
	Teenused	7											
	Muud	8											
Lisandunud väärtus	Töötajad		Töötajate palgad						Sisemajanduse koguprodukt				
	Ettevõtete omanikud ja kapitali pakkujad		Ettevõtete kasum										
	Valitsussektor		Maksud										

Otsesed, kaudsed ja kaasnevad mõjud

- ▶ Otsesed mõjud – VKG äritegevus
- ▶ Kaudsed mõjud – VKG kodumaiste tarnijate äritegevus
- ▶ Kaasnevad mõjud – VKG ja VKG tarneahela töötajate tarbimist teenindava tarneahela äritegevus

Otsesed mõjud

Äritegevuse faas – iga-aastane

- ▶ **Lisandväärtus:** VKG poolt genereeritav lisandväärtus
= maksud + töötajate palgad + kasum
- ▶ **Tööhõive:** VKG töötajate arv (täistöökohta ekvivalent)
- ▶ **Maksud:** VKG äritegevusega kaasnevad kantud või kogutud maksud
  - ▶ Töötajate tulumaks
  - ▶ Töötajate sotisaalmaks
  - ▶ Ressursi- ja keskkonnatasud
  - ▶ Ettevõtte tulumaks
  - ▶ (netokäibemaks = 0 eksportivate tööstusharude tarneahelas)
- ▶ **Väliskaubandus:** fosforiidi või väetise eksport; välismaalt tarnitud kaubad ja ostetud teenused

Investeeringisfaas – kaevanduse rajamise ajal

- ▶ **Lisandväärtus:** VKG tööjõumaksud + VKG otseste tarnijate poolt genereeritav lisandväärtus
- ▶ **Tööhõive:** VKG projektijuhid + VKG otseste tarnijate töötajad
- ▶ **Maksud:** VKG ja VKG otseste tarnijate poolt makstavad tööjõumaksud – teisi makse (sh ettevõtte tulumaksu) ei ole arvestatud usaldusväärsete andmete kättesaadavuse tõttu
- ▶ **Väliskaubandus:** VKG import

Kaudsed ja kaasnevad mõjud

Indikaator	Lisandväärtus	Tööhõive	Maksud	Väliskaubandus
Kaudne mõju	<p><u>Kodumaised</u> kaupade ja teenuste <u>ostud</u> (ärikulud ja investeeringud)</p> <p>x tarneahela sektorite osakaaluga kaalutud keskmine <u>kaudse lisandväärtuse kordaja</u></p>	<p>Kodumaised ostud / kaalutud keskmine „<u>tulud ühe töötaja kohta</u>“ suhtarv</p> <p>x kaalutud keskmine <u>kaudse tööhõive kordaja</u></p>	<p>Kaudne lisandväärtus</p> <p>x Eesti majanduse <u>maksude suhe SKT-sse</u></p>	<p>Kaudne lisandväärtus</p> <p>x Eesti majanduse <u>väliskaubanduse tasakaalu suhe SKT-sse</u></p>
Kaasnev mõju	<p><u>Kodumaised ostud</u></p> <p>x kaalutud keskmine <u>kaasneva lisandväärtuse kordaja</u></p>	<p>Kodumaised ostud / kaalutud keskmine „<u>tulud ühe töötaja kohta</u>“ suhtarv</p> <p>x kaalutud keskmine <u>kaasneva tööhõive kordaja</u></p>	<p>Kaasnev lisandväärtus</p> <p>x Eesti majanduse <u>maksude suhe SKT-sse</u></p>	<p>Kaasnev lisandväärtus</p> <p>x Eesti majanduse <u>väliskaubanduse tasakaalu suhe SKT-sse</u></p>

Metoodika illustratsioon – lisandväärtus

Sisendid

Allokeerimine

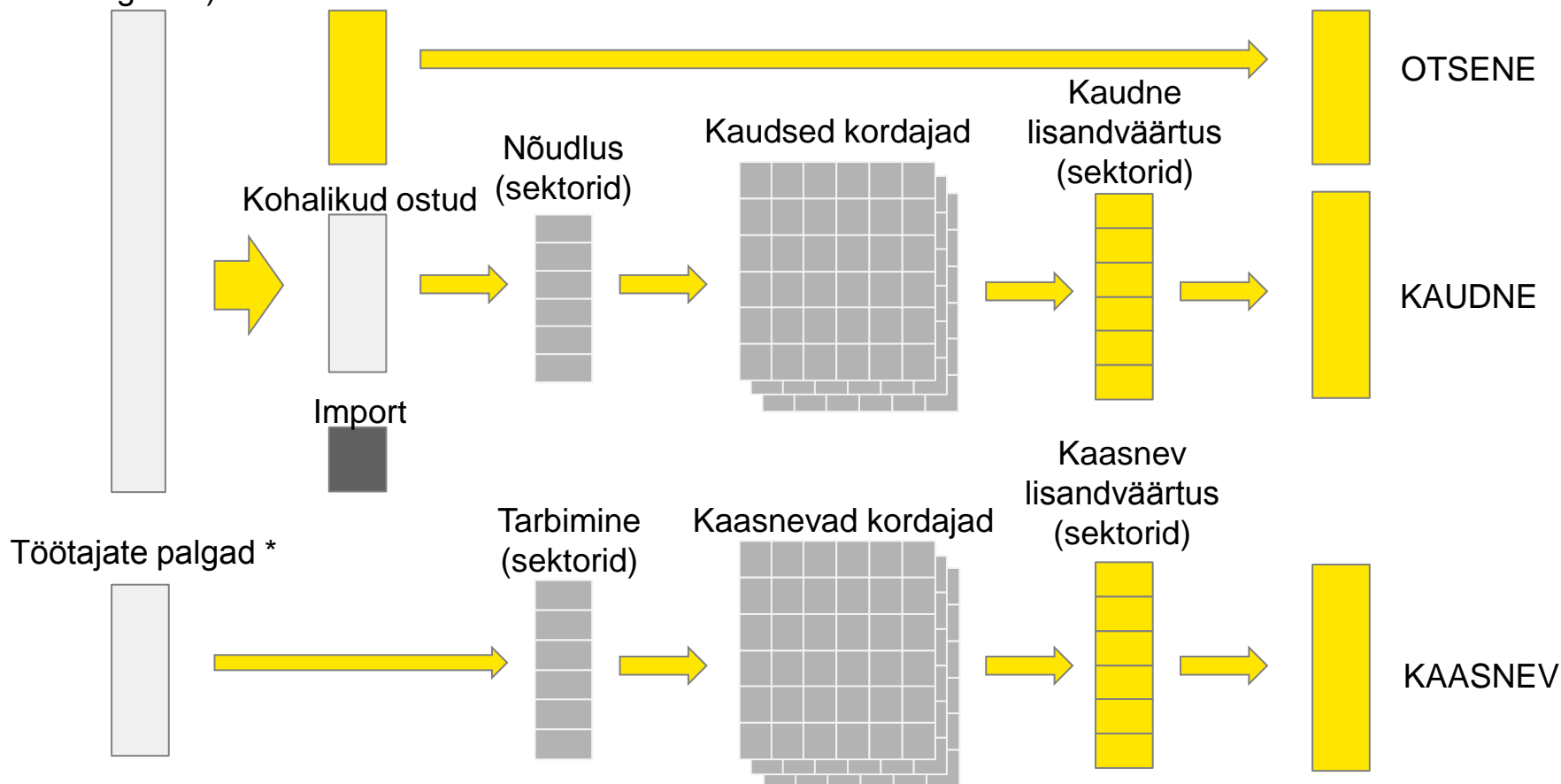
Kordajapõhised arvutused

Väljundid

Majandustegevus
(investeeringud
või äritegevus)

Lisandväärtus

Panus SKT-sse

* Otseselt palgatud ja tarneahela töötajad

Tulemused

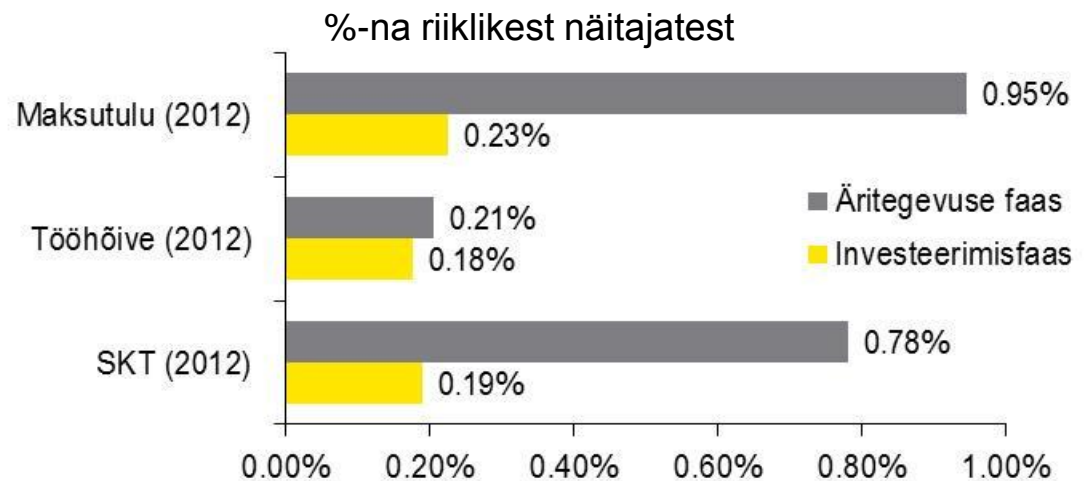

1. stsenaarium – kaevandamine + rikastamine

Mõju	Investeeringisfaas (kogu investeeringisperiood – 2 aastat)				Äritegevuse faas (1 näidisaasta)			
	Otsene	Kaudne	Kaasnev	Kokku	Otsene	Kaudne	Kaasnev	Kokku
SKT (milj EUR)	33	20	12	65	90	34	8	133
Tööhõive, töökohtade arv* (aastas)	862*	625*	323*	1809*	551	1273	290	2114
Maksud (milj EUR)	13	7	4	25	36	13	3	52
Netoeksport (import) (milj EUR)	(117)	0,5	0,3	(116)	146	0,8	0,2	147

551 otset
töökohta
iga-aastaselt

1.6% Lääne-
Virumaa
töötajas-
konnast

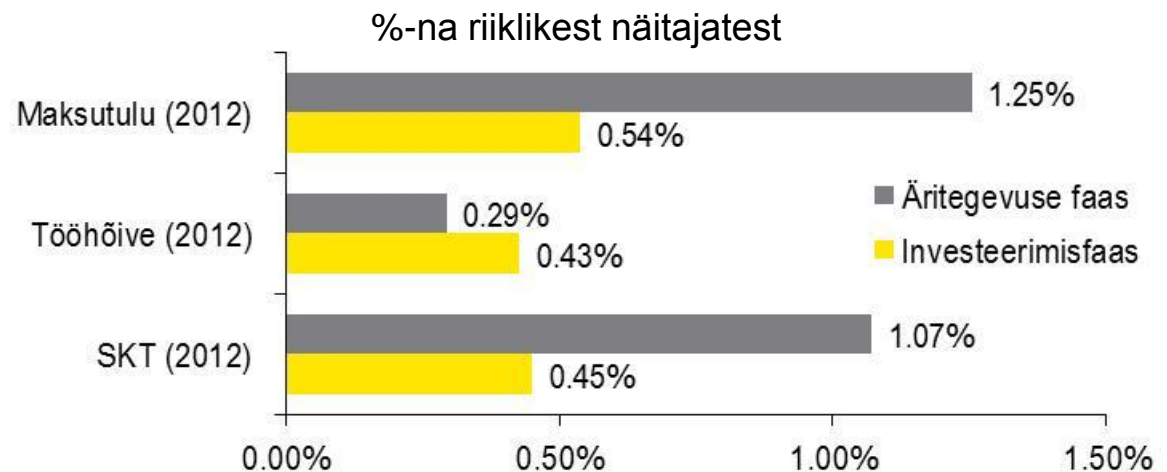

2. stsenaarium – kaevandamine + rikastamine + väetise tootmine

Mõju	Investeeringisfaas (kogu investeeringisperiood – 3,5 aastat)				Äritegevuse faas (1 näidisaasta)			
	Otsene	Kaudne	Kaasnev	Kokku	Otsene	Kaudne	Kaasnev	Kokku
SKT (milj EUR)	137	84	48	269	141	33	8	182
Tööhõive, töökohtade arv* (aastas)	2105*	1502*	767*	4374*	1088	1359	313	2760
Maksud (milj EUR)	55	32	18	104	54	13	3	69
Netoeksport (import) (milj EUR)	(431)	2	1	(427)	217	0,8	0,2	218

551 Lääne-Virumaa + 537 Ida-Virumaa otsest töökohta iga-aastaselt

1.6% Lääne-Virumaa + 0.6% Ida-Virumaa töötajakonnast

Küsimusi?

